

רבי אליעזר דמילה פרק תשעה עשר שבת קל.

עין משפט
נר מצוה

א א מיי פ"ב מהלכות
מילה הלכה ו' סמג עין
כח ע"ב ע"ב ס"ח ס"ח
ספיקו ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
רס ספיקו ב'
ב ב ע"ב ע"ב ע"ב ע"ב
ספיקו י'
ג ג מיי פ"ב מהלכות
איסורי ביאה הל' י' סמג
לאון קד:

לעוי רש"י

פורי"ד. לחפור.

מוסף רש"י

כרתים עצים לעשות
לנו כיוס כדי
לעשות ברזל. איזמל של
מילה. דקסבר ברזל מכשירי
מזה דומין שנת כמטה
ועלם (וימתו ד. חולין קמ"ג).
לע"ל אין לו איזמל למנוח
סומן ע"ס לעשות פתמין
ועשין איזמל (חולין ט"ו).
שילא יפיה בהם. שילא
לעמדי עמנו בשעת הכוח
(לע"ל ט"ו). שילא ישן בהם.
שנת יפיה לו ילאה קרי, אל
אל יכל להסיר שנת על זקן,
כל גופים יקיים כשהיה
שילין לעמדי עמנו (ט"ו).
יקרו את מרות. שהוא מת
הפילין. לשון נקור עיני
(ט"ו). קסדרו. ממשטר"ל
שהוא ממונה על כך (ט"ו).
כנפי יונה. כמפתח לקמיה
מפי שם מלות הס מניס
לשאל והוא לס כנפיים
לונה שהיא משמלת לונה
והמלות כנפיים (ט"ו). כנפיה
מגינות עליה. מן הלנה
ומכל עוף ואדם הלא עליה
היא נלחמת ומכה בלש גפה,
מה שאלן ק' כשאר עופות (ט"ו)
ועי"ז ברות ג'.

רבינו הגנאל

הני עדים שנים אחרים
ולחלו מביא, או דלמא
הוא ואחר, ולא איפשט
בהדיא. לוי איקלע לבי
יוסף רישבא קריבו ליה
וישאל דמוסר בחבלא לא
אל. כי אתא לקמיה דר'
איל מ"ט ש' שמונינהו.
איל אתא דר' יהודה
בן בתירא, ואמרין דלמא
דריש להו כרבי ויסי הגלילי
דסבר יצא עוף שון לוי חלב
אם. א"ר יצחק עיר את
היתה בא"י שהיו עושין
כר' אליעזר והיו מיתיה
מתין בזמן, ולא עוד אלא
שפעם אחת גזרה מלכות
הרשעה שמר על ישראל
על המילה ועל אותה העיר
לא גזרה. חבל השבח
ואין חלבה כ"א, ולא כר'
עוף הגלילי שמתיר בש
יוסי חבל. ולא כרבי ינאי
שאמר תפילין צריכין גוף
נקי כאלישע בעל כנפים.
ומפרשי רבנן כי לא אמר
רבי ינאי אלא בשעת השמד,
וסמך דהוא עירק ועבדי
ליה נס. אמר רבין בר בר
ארא א"ר יצחק פעם אחת
שבחו ולא הביאו איזמל
מע"ש והביאו בשבת

א) נראה דל"ל לחלל כל השמ
היה מ"מ אין הלכה כר"א
ו'.

רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי מביאו בשבת מגולה.
*וא"ת ויביאו המינק אל כל כלי הטהרה לכתב איסור שבת כלל
דהכי נושא את עצמו וי"ל דקטן כר"ך לאמו הוא ואחר המילה היה
כר"ך להסירו לאמו וא"ו הוא כפות * לפי שהוא חולה כדלמרינן ציומא

רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי מע"ש
מביאו בשבת מגולה ובסכנה מכסהו
ע"פ עדים ועוד אמר ר"א בורתים עצים
לעשות פתמין לעשות * (כלי) ברזל * כלל
אמר ר"ע * כל מלאכה שאפשר לעשותה
מע"ש אינה דוחה את השבת * (ומילה) שאי
אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת:
גמ' איבעיא להו מעמא דר"א משום חבובי
מצוה או דילמא משום חשדא למאי נפקא
מינה לאתווי מכוסה ע"פ עדים אי אמרת
משום חבובי מצוה מגולה אין מכוסה לא
אלא אי אמרת משום חשדא אפי' מכוסה
שפיר דמי מאי איתמר א"ר לוי לא אמרה
ר"א אלא לחבובי מצוה תניא נמי הכי מביאו
מגולה ואין מביאו מכוסה דברי ר"א אמר
רב אשי מתני' נמי דיקא דקתני ובשעת
הסכנה מכסהו ע"פ עדים בסכנה אין שלא
בסכנה לא שמע מינה משום חבובי מצוה
מביאו מכוסה דברי ר"א ר' יהודה אומר משום

ר"א גוהגין היו בשעת הסכנה שהיו מביאין מכוסה ע"פ עדים איבעיא
להו עדים דקאמר איהו וחד או דילמא הוא ותרי ת"ש ובסכנה מכסהו
ע"פ עדים אי אמרת * בשלמא הוא ותרי שפיר אלא אי אמרת הוא וחד
מאי עדים שראוים להעיד במקום אחר: ועוד אמר ר"א: * ת"ר במקומו של
ר"א היו כורתין עצים לעשות פתמין לעשות ברזל בשבת במקומו של ר'
יוסי הגלילי היו אוכלין בשר עוף בחלב לוי איקלע לבי יוסף רישבא
קריבו ליה רישא * דטוותא בחלבא לא אכל כי אתא לקמיה דרבי א"ל
אמאי לא תשמתינהו א"ל אתריה דר' יהודה בן בתירא הוה ואמינא דילמא
דרש להו כר' יוסי הגלילי * דתנן ר' יוסי הגלילי אומר נאמר ילא תאכלו
כל נבלה ונאמר ילא תבשל גדי בחלב אמו את שאסור משום נבלה אסור
לבשל בחלב עוף שאסור משום נבלה יכול יהא אסור לבשל בחלב ת"ל
בחלב אמו יצא עוף שאין לו חלב אם א"ר יצחק עיר אחת היתה בא"י שהיו
עושין כר"א והיו מתים בזמן ולא עוד אלא שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה
גזרה על ישראל על המילה ועל אותה העיר לא גזרה: תניא רשב"ג
אומר כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה דכתיב * שש אנכי על
אמרתך כמוצא שלל רב * עדיין עושין אותה בשמחה וכל מצוה שקבלו
עליהם בקמטה יגון עריות דכתיב * וישמע משה את העם בוכה בקמטותיהם
* על עסקי משפחותיהם עדיין עושין אותה בקמטה דליכא חובה דלא רמו
בה תיגרא תניא ר"ש בן אלעזר אומר כל מצוה שמסרו ישראל עצמן
עליהם למיתה בשעת גזרת המלכות * כגון עבודת כוכבים ומילה עדיין היא
מוחזקת בידם וכל מצוה שלא מסרו ישראל עצמן עליה למיתה בשעת גזרת
המלכות * כגון תפילין עדיין היא מרופה בידם * דא"ר ינאי תפילין צריכין גוף נקי
כאלישע בעל כנפים מאי היא אמר אביי שלא יפיה בהם רבא אמר שלא יישן
בהם ואמאי קרו ליה אלישע בעל כנפים שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה
גזרה * על ישראל שכל המניח תפילין על ראשו יקרו את מוחו והיה אלישע מניח
תפילין ויצא לישוק וראהו קסדרו אחד רץ מלפניו ורץ אחריו כיון שהגיע אצלו
נמלן מראשו ואחזן בידו א"ל מה בידך אמר לו כנפי יונה פשט את ידו ונמצאו
בה כנפי יונה לפיכך היו קוראין אותו בעל כנפים * מאי שנא כנפי יונה דא"ל
ולא א"ל שאר עופות משום דדמיא כנסת ישראל ליונה שנאמר * כנפי
יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ מה יונה זו כנפיה מגינות
עליה אף ישראל מצות מגינות עליהן: א"ר אבא בר רב אדא א"ר יצחק
פעם אחת שכחו ולא הביאו איזמל מערב שבת והביאוהו בשבת [דרך חצירות]
שלא

רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי. איזמל למול את המינק.
וקאי אמתמינתין דפרקין דלעיל * דסליק מיניה וכל כרבי מילה
עושין בשבת: מגולה. שפני הכל ובגמרא מפרש אמאי מנריך ליה
לגלוייה: ובסכנה. שגזרו ארמאים * על המילה: מכסהו ע"פ עדים.

רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי מע"ש
מביאו בשבת מגולה ובסכנה מכסהו
ע"פ עדים ועוד אמר ר"א בורתים עצים
לעשות פתמין לעשות * (כלי) ברזל * כלל
אמר ר"ע * כל מלאכה שאפשר לעשותה
מע"ש אינה דוחה את השבת * (ומילה) שאי
אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת:
גמ' איבעיא להו מעמא דר"א משום חבובי
מצוה או דילמא משום חשדא למאי נפקא
מינה לאתווי מכוסה ע"פ עדים אי אמרת
משום חבובי מצוה מגולה אין מכוסה לא
אלא אי אמרת משום חשדא אפי' מכוסה
שפיר דמי מאי איתמר א"ר לוי לא אמרה
ר"א אלא לחבובי מצוה תניא נמי הכי מביאו
מגולה ואין מביאו מכוסה דברי ר"א אמר
רב אשי מתני' נמי דיקא דקתני ובשעת
הסכנה מכסהו ע"פ עדים בסכנה אין שלא
בסכנה לא שמע מינה משום חבובי מצוה
מביאו מכוסה דברי ר"א ר' יהודה אומר משום

ר"א גוהגין היו בשעת הסכנה שהיו מביאין מכוסה ע"פ עדים איבעיא
להו עדים דקאמר איהו וחד או דילמא הוא ותרי ת"ש ובסכנה מכסהו
ע"פ עדים אי אמרת * בשלמא הוא ותרי שפיר אלא אי אמרת הוא וחד
מאי עדים שראוים להעיד במקום אחר: ועוד אמר ר"א: * ת"ר במקומו של
ר"א היו כורתין עצים לעשות פתמין לעשות ברזל בשבת במקומו של ר'
יוסי הגלילי היו אוכלין בשר עוף בחלב לוי איקלע לבי יוסף רישבא
קריבו ליה רישא * דטוותא בחלבא לא אכל כי אתא לקמיה דרבי א"ל
אמאי לא תשמתינהו א"ל אתריה דר' יהודה בן בתירא הוה ואמינא דילמא
דרש להו כר' יוסי הגלילי * דתנן ר' יוסי הגלילי אומר נאמר ילא תאכלו
כל נבלה ונאמר ילא תבשל גדי בחלב אמו את שאסור משום נבלה אסור
לבשל בחלב עוף שאסור משום נבלה יכול יהא אסור לבשל בחלב ת"ל
בחלב אמו יצא עוף שאין לו חלב אם א"ר יצחק עיר אחת היתה בא"י שהיו
עושין כר"א והיו מתים בזמן ולא עוד אלא שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה
גזרה על ישראל על המילה ועל אותה העיר לא גזרה: תניא רשב"ג
אומר כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה דכתיב * שש אנכי על
אמרתך כמוצא שלל רב * עדיין עושין אותה בשמחה וכל מצוה שקבלו
עליהם בקמטה יגון עריות דכתיב * וישמע משה את העם בוכה בקמטותיהם
* על עסקי משפחותיהם עדיין עושין אותה בקמטה דליכא חובה דלא רמו
בה תיגרא תניא ר"ש בן אלעזר אומר כל מצוה שמסרו ישראל עצמן
עליהם למיתה בשעת גזרת המלכות * כגון עבודת כוכבים ומילה עדיין היא
מוחזקת בידם וכל מצוה שלא מסרו ישראל עצמן עליה למיתה בשעת גזרת
המלכות * כגון תפילין עדיין היא מרופה בידם * דא"ר ינאי תפילין צריכין גוף נקי
כאלישע בעל כנפים מאי היא אמר אביי שלא יפיה בהם רבא אמר שלא יישן
בהם ואמאי קרו ליה אלישע בעל כנפים שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה
גזרה * על ישראל שכל המניח תפילין על ראשו יקרו את מוחו והיה אלישע מניח
תפילין ויצא לישוק וראהו קסדרו אחד רץ מלפניו ורץ אחריו כיון שהגיע אצלו
נמלן מראשו ואחזן בידו א"ל מה בידך אמר לו כנפי יונה פשט את ידו ונמצאו
בה כנפי יונה לפיכך היו קוראין אותו בעל כנפים * מאי שנא כנפי יונה דא"ל
ולא א"ל שאר עופות משום דדמיא כנסת ישראל ליונה שנאמר * כנפי
יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ מה יונה זו כנפיה מגינות
עליה אף ישראל מצות מגינות עליהן: א"ר אבא בר רב אדא א"ר יצחק
פעם אחת שכחו ולא הביאו איזמל מערב שבת והביאוהו בשבת [דרך חצירות]
שלא

א) נמלן למנוח ק"ל. ועיובדן
ק"ל. ק"ל. ט' ס"א ס"א ל"ה.
ג) ספחים סו. ט' ימות ד.
ממות עב. לו. ד' ס"א ל"ה.
ה) ימות ד. חולין קמ"ג. ע"ש.
ו) ז"ל דטווסא עין עבדון
פירוש: ו' חולין ק"ה.
ז) יומא ע"ה. ט' נפס"א:
השמד. י' לעיל מט'.
ח) גרבות נ: לעיל מט'.
ט) וט"ז. ט' נפס"א: ט' ס"א:
גוס. ט' נפס"א: מילה.
ס) ס"א. ט' ז"ל שנזכר.
פ) ז"ל עליהן.

תורה אור השלם

1 לא תאכלו כל נבלה
לגר אשר בשעריך תחננה
ואכלה או מבר לברי כי
עם קדוש אתה לוי אלהיך
לא תבשל גדי בחלב אמו:
דברים י' א'
2 שש אנכי על אמרתך
במורא שקל רב:
התלים ק"ט קטב
3 וישמע משה את הקם
בבה למשפחותיו איש
לפתח אהליו ותר אף
מאד ובענין משה ר"ע:
במדבר י' א'
4 אם תשבחו בן שפתים
כנפי יונה נחפה בשבת
ואברותיה בירקרק חרוץ:
התלים סו ט' ד'

הגרות הב"ח

א) רש"י ד"ה ומני וכו'
ואמאי קרי להו: (ב) תוס'
ד"ה ר' אליעזר וכו' וכו' הוא
כפות. י"ב מ"ב כנפי המלטה
דף דף ע"א: (ג) בא"ד כר'
למטה המלטה. י"ב ע"ב כנף
עיונין דף קג ע"ב כנפיות
ד"ה מה לו: (ד) ד"ה שש
וכי וכן אמרי' במדרש וישע
אנבה:

גליון הש"ס

גמ' שישאל הוא ותרי. עין
שמות הל"מ ח"א ס"י
פ"ט: תוס' ד"ה רבי
אליעזר וכו' וא"ת ויביאו
התניוק. עין לעיל דף י'
ע"א מוספת ד"ה אלל סוף
בא"ד כר' למטה המלטה:
עין עיונין דף קג ע"ב
מוס' ד"ה מה לו:

רבינו הגנאל

פרק תשעה עשר
רבי אליעזר אומר אם
לא הביא כלי מערב
שבת מביאו בשבת מגולה
וכר'. ואיבעיא לן האי
דקתני ר' אליעזר אומר
מביאו מגולה משום חבובי
מצוה הוא, או משום
שלא יחשדוהו שהוציא
הפצו ממונים, לפיכך
מגלוהו שיראו כי סמין
של מצוה הוא. ופשטנו
דמשום חבובי מצוה הוא,
היכא דליכא סכנה ותוב
איבעיא לן האי דתנא ג'נאי:
דתנן במתניתא דברי הורגים
משום רבי אליעזר ויהיה
היינו בסכנה מביאין אותו
(בסכנה) מכוסה ע"פ עדים,